

כמעט התעלפתי ואכזבה!

בקורס לאלחוט מורס שעברתי החל מחודש ינואר 1948 הכינו אותנו 20 פעם ביום לקראת היום הגדול והתפקיד הגדול שיהיה עלינו לבצע החל מה-15 למאי, מספרת ז'וריריה חריפאי, שהייתה שלוש שנים בפלמ"ח הצטרפה לסטודיה של התיאטרון הקאמרי. כשהגיע ה-15 למאי, חשבתי: הרגע הגדול של חיי הגיע. אך, כמעט שתעלפתי מאכזבה כאשר שלחו אותי למחנה המטכ"ל. התגברתי על המצב רוח המחורבן, ויצאתי להסתובב קצת בעיר."

"חתמתי על המגילה"

מלגלים עכשיו על הפעם הראשונה אחרי אלפיים שנה. אבל זה באמת היה כך, הפעם הראשונה זה אחרי אלפיים שנה, ואנו ש' חתמנו על המגילה הרגשנו בזה, אומר פנחס רוזן, מי שהיה חבר מנהלת העם לפני ה-14 במאי וחבר הממשלה הזמנית אחריו. את הסיטרה הראשונה של המגילה חיברנו אנחנו, במש' רד המשפטים ומשם היא נתגלה גלה לידי משה שרת, שהפך אותה על הראש, ואז עברה לידי דוד ברגוריון, ששוב שינה אותה מן הקצה אל הקצה.

כמה ימים לפני היום הגדול התעוררה השאלה אם להכריז על הקמת המדינה מיד ואם לאו.

בניגוד לדעה הנפוצה בכמה מקומות, לא התנגד איש להקמת המדינה, אולם אצל כמה חברים (ביניהם משה שרת ואנכי) הייתה דעה כי כדאי להכות שבוע או שבועיים כדי שנוכל לבוא בדברים עם המדינות ששלחו לנו התראה רשמית ודרשו שלא נכריז על המדינה, בעיקר ארצות-הברית. השאלה לא הייתה, איפוא, מדינת ישראל או לא, אלא מדינת ישראל ב-14 למאי או ב-28 למאי. ידידינו באמריקה אמרו לנו להכריז את הכרזה הזכרון שלי לא כל כך טוב, ואיני זוכר מה היה בדיוק באותו יום. הייתי מלא התרגשות. המעמד במזיאון היה מאורגן יפה מאד, ישבתי עם חברי מועצת המדינה על הדיוכן. אחרי המעמד הלכנו הביתה."

"היינו נידונים למוות!"

"ישבנו בחדר בקרבת מקום ההפצה", נזכר נתן לוי-מור, מפקד לח"י. "מאז הבוקר התקיימה ישיבת מועצת המחתרת. למעלה מעשרה אנשים היו מכונים בחדר. התבוננתי בפניהם וחיינו של כל אחד מהם עברו לנגד עיני. כל אחד מהם עמוס-נסיון, שבע-מעש. כולם למודי קרבות, אסירים שברחו מבית-כלאם, נידוני מיתה שהחבל הורד מעל צווארם. עתה נקראו לא כדי להעלות זכרונות. על סדר היום הייתה עמדתנו לגבי הכרזת המדינה, סיום המנדט הבריטי ומלחמת ההגנה שהחלה. המסקנה הייתה: המלחמה לא נסתיימה בשבילנו. שוב לנשק. הפעם בצורה אחרת. לא במחתרת ולא ככוח נפרד. על כך לא היו חלוקי דעות. מה יהיה על השאר? הרוב בחר בהצטרפות לצבא כיחידה קולקטיבית. כל כך ערב להיכנס היות יחד במלחמה בגלוי, לאחר שנים רבות של מלחמה אינדיבידואלית, אלמונית. המרכז הודיע שהוא יבוא בדברים עם נציגי הבטחון, שעד אתמול היו נציגיו של כוח יריב. ההכרה בממשלה הזמנית נשארה מותנית במידת עצמאותה והמי ש' המלחמה למען עצמאות ירושלים.

היתה שעת אחר הצהריים. חזרתי לדירה שבה גרתי בשנה האחרונה. שעות רבות היו דרושות לי להכנת הוראות והסברים בשביל פעולה והסברה על בסיס חדש. תמונות רבות עברו לנגד עיני: הפגישה הראשונה עם יאיר, פעולה לפי הוראותיו, פעולה במחיצתו. פעולה נגד השלטון הנור. חוסר הבנה כללי. שגאה. הסתה. רצח יאיר. לאטרון ובריחה ממנה וחמש שנות פעולת מחתרת. למחרת לא היו יותר בריטים ברחובות. אני מתהלך בחוצות העיר לאור היום. אך האם זהו מה שקיוונו לו, שלמענו נלחמנו?"

שידדתי את ההכרזה!

"כשיצאתי מהבית היו רחובות ירושלים מלוכלכות בסידי ורסי סי פגזים", נזכר משה בן אפרים, קריין קול ירושלים, לשעבר ועובד שרות השידור הישראלי.

כשהגעתי לישיבת עורכי ה' חכניות ביום הכרזת המדינה, חיכינו לשידור מתלאביב, אולם שירשה לנו לקבל פרטים מתלאביב באמצעות האלחוט. הוא סרב. לבסוף, כשהגיעה השעה שמונה, הסכים בתנאי שושאל רק שאלה אחת: האם נתקיימה ההכרזה או לא? לאחר שקיבלנו תשובה חיובית התחלנו לציטת את השידור. בשמונה וחצי בערב לערך התחלתי לרוץ בכיוון למחנה בשנלר. בדרך גודע לי שפרימוס הגיע מתלאביב, השליך את הטקסט של ההכרזה. השגתי אותו והגעתי לשנלר חסר-נשימה, בתשע ושלוש דקות. עליתי בנשימה אחת על המדרגות, בתנועה אחת הורדתי את התקליט המוסיקלי ששודר, שרקתי שלוש פעמים את התקופה והתחלתי להתרגש. בסוף ההודעה על ההכרזה אמרו לי שמרוב התרגשות לא קראתי הכי טוב בעולם, אבל זה לא היה איכפת לי..."

"ראיתי את בני בחדר-המתים!"

"זה היה זמן קצר לאחר שמלאו לבני ישראל, 21 שנה. מספר מפיק העיתונים דוד טופל. בליל שבת ה-14 למאי, הוא הופיע. אני נסיתי להשפיע עליו שישאר אתנו לפחות למשך השבת, אך, תשובתו שכנעה: אבא, אני אחראי לבטחון שדה התעופה, לכל המטוסים הנמצאים בו. זה קודם לכל.

למחרת בבוקר התעוררתי לקול נפץ אדיר. יצאנו לשרדהתעופה ומצאנו בו עירוביה גדולה. מחסן הנשק עלה באש. אף אחד מהנמצאים ב' שדה לא ידע איפה ישראל, או מה קרה לו. התעוררה בנו תקוה. רצינו להיות בטוחים. יצאנו ל'הדסה'. מישוה אמר לנו: כדאי לכם לנסות בחדר-המתים. כאשר נכנסנו ראינו גוף מפותח. הפנים לא היו מוכרות לנו. אך, החולצה מתחת למעיל הייתה של ישראל. הכרתי את ייזו. בדרך הביתה הרגשתי כאב נורא. למה נתתי לו ללכת אתמול? אך נזכרתי במה שהוא אמר לי: אבא, המטוסים בשדה התעופה קודמים לכל. לא היתה דרך אחרת."

"אני נולדתי ראשון במדינה!"

את השבת היא אני אוכור תמיד, אומרת לאה מוספיר, בת 27, אשת פועל נקיין של עיריית תלאביב ואם לארבעה ילדים או עוד גרנו בכרם התימנים, על גבול יפו. אני הייתי בהורש התשיעי להריוני. השארתי את בעלי עם שלושת הילדים ויצאתי לקחת את העוגה מבית אבי. כאשר עמתי על יד הדלת, התחלתי פתאום להרגיש חזקים בכטן. דפקתי בדלת. אף אחד לא ענה. דפקתי עוד פעם, חזק, עם האגרופים. אף אחד לא ענה. נסלתי על הרצפה, על יד הדלת, הכאבים היו כל כך חזקים שלא יכולתי לצעוק. הבנתי שאני יולדת. זה לא נמשך הרבה זמן. היה לי מול. משמר של אצ"ל על גבול יפו-תלאביב, מצא אותי. הם פרצו את הדלת, אספו אותי ואת התינוק והשיכינו אותנו על הספה. אחד מהם הלך לטלפן להודעה. כעבור חצי שעה הייתי בבית החולים. האחיות אמרו לי: את יודעת, בן-ציון שלך הוא הילד הראשון שנולד במדינת-ישראל."